

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1935

III aastakäik

Toimetaja agr. A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetus ja tallitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 1

Jaauar

Saaniga sõitsin ma sahinat...

Uueks aastaks.

Ehitte ennast uue inimesega.

1p. Paulus (Ewef. 4, 24).

Noored on iga uue pooldajad. Nad on liikuvamad kui vanad. Tahaksid jõuda välja vanadest raamidest. Noortes käärivad värskemad mõtted ja ilutsevad kaunimad ideaalid. Noored kuulevad heameelega, kuidas olid praegused vanad nooremas eas. Kuid vanade õpetused neile nagu ei meeldi alati: tulevat ennast lõpuks ikkagi lahti öelda noorusea unistustest ja mõttemõlgutustest. Kuid on vahe vana ja vana vahel. Mitte kõik vanad ei nõua seda. Nende elutarkus võib ka muust ja teisiti pajatada, mis paneb noori rõõmsamalt mõtlema, nagu uut hingegevadet tundma, ilma et olla mineviku süngeks hauakaevajaks. Hauda väärivad ainult ebatargad ja ebausklikud mõtted, mitte igavesti noorte püüded — õilsad ja õigustatud püüded. . . Olgu meile pildiks igihaljas kuusk: ta sureb ja eluneb alatasa — mõlemad käivad käsikäes. Lehtpuu teeb seda veidi teisiti: sureb ajutiselt, teeb nagu teatud katastroofi läbi, ja elustub siis uuel kevadtõukel jälle. Ühist on neil mõlemil: nad elavad edasi — nad ehivad endid uute, noorte okaste ja lehtedega.

Nü ehtigem iseendid — uue inimesega. Vana kulub, läheb igavaks. Looja on igale poole, ka loodusesse, pannud uuenumise tungi. See on püha seadus. Allume kõik healmeelisel sellisele seadusele ja ärgem mõistkem hukka, kui teine ennast veidi teisiti ehib ja teisiti uueneb.

Eesti on uuenenud ja uueneb alatasa, aga ta jääb ikka Eestiks. Eriti on eesti talu, tema elu ja olu mitmeti uuenenud, aga ta jääb meile ikka vanaks, armaks, koduseks eesti taluks. Oma alalhoidliku vaimuga on eesti talu pidurdanud kergekaaluliste inimeste keerutavaid mõlgutusi.

Vana aasta — 1934. aasta — on läbi käinud keeristest, uus 1935. aasta tunneb ennast tugevamana. See, kes tormi üle elanud, on tugevam: ta on uut rammu saanud, sest kogemused teevad tugevamaks.

Langegu meilt — noorilt ja vanult — vanad lehed, sest uute pungad pakitsevad juba; kuid uus leht on ikkagi vana sarnane, kuigi mitte seesama.

Jäägem ustavaks oma kaunimaile aateile usus ja kodumaa-armastuses. See, kes suudab hingeliselt, kõlbliselt uueneda Kristuse tõevalguses, võib ka muudel ehualadel olla uuendajaks — uuendajaks, kes valevarjudes ei purusta, vaid uue aja valguses uueneb ja uuendab, nagu kevadleht vana oksa ja tüve küljes.

Õnn ja Jumala õnnistus kaasa uuele aastale!

L. RAUDKEPP.

Lahti noorusteed.

Ajakirja „Maanoored“ jaoks kirjutanud **Henrik Visnapuu.**

All lumivaiba suvimaa.
Veed, väinad, teed all külma katte.
Nüüd suusad välja, kelgud kätte!
Käib taliteidki juba saan.

Kelk künkalt lendab — marutuul,
täis vallatust ja naeru süli.
Siin suvel oli, küind ja küli,
nüüd kahel pool käib hange muul.

Vaat, koergi ampsib suuga lund
ja kelgu kõrval jookseb võidu,
Nüüd veel, nüüd veel me teeme sõidu.
Kord kutsub töö ja teo tund.

Kui karastav ja karge õhk
ning vahel nagu nuga terav.
Päev lumel — kuldne kiirtekerä,
ja lumihang kui pehme põhk.

Alt ära! Lahti noorusteed!
Need on nüüd uue-aasta sõidud.
Küll tulevad kord meeste võidud,
ja süttivad kord uued tuled, leed!

Kes suusamehed, ette need!
Retk algab üle kodumäe.
Nüüd veel, nüüd kelgu küljes käed.
Kord töödeks rakendakse reed.

Kasvame kangemaks.

Maanoorte ajakiri, alustades juba kolmandat aastat teekonda Eesti noorte kodudesse, tervitab oma sõpru nende südamesooviga: kasvage kangemaks! Iga uus aasta peab tooma iga noore elusse uut edenemist ja arenemist. Mitte ainult kehaliselt ei pea meie noored jõudsalt kasvama, mida võimaldab hea tervis ja hoolitsus, vaid ka vaimult peab meie noor põlv arenema tugevaks. Seda nõuab järjest keerulisemaks muutuv elu võitlus, mis meie noortele seab suuri ülesandeid.

Arenemisteel tahab maanoortele ustavaks kaaslaseks ja teejuhiks olla nende ühist liikumist peegeldav ajakiri „Maanoored“. Juba kaks aastat on maanoorte ajakiri ilmunud ja noorte enesearenduse liikumise kasvamiseks palju korda saatnud. Hulga noori on „Maanoored“ liikumisega tuttavaks teinud ja maanoorte ringidesse juhtinud.

Uuel aastal tahab maanoorte ajakiri oma ülesannet veelgi otstarbekoos hasemalt täita. Selleks on noored ise ajakirjale tuntava tõuke annud. Sest möödunud aastal ellu kutsutud Ülemaaline Maanoorte Ühendus tunnustas oma üldkogu koosolekul kuukirja „Maanoored“ oma häälekandjaks. Väljaandja omalt poolt on noorte soovile vastu tulnud ja „Maanoorte“ toimetajaks seadnud Ülemaalse Maanoorte Ühenduse sekretäri agr. Artur E c k b a u m i, kel võimalus on ajakirja sisu koostada Ühenduse tarviduste kohaselt. Selle juures on väljaandjal lootus, et ka senine toimetaja dr. agr. A. M i l j a n maanoorte ajakirjale oma heasoovlikku tähelepanu ei keela ning oma juhtimisel õppivaid maanoori ajakirja sõprade ja kaastööliste hulka saadab.

Edasi võime aga arvata, et organiseeritud maanoored ise ja nende tegelikud juhid „Maanoori“ mitte ainult moe pärast oma häälekandjaks ei valinud, vaid et nad ajakirjale jõu ja oskuse kohaselt kaasa töötama hakkavad, ise tellivad ja kaanoortele soovitavad.

„Maanoored“ avaldab kirjutusi, millest osa on noorte juhtidele, kuna teine osa on noorte jaoks mõeldud. Meie parimad maavaadetege noorte sõbrad on „Maanoortele“ väärtuslikku kaastööd teinud, mille eest noorte pere neile aina tänulik on. „Maanoored“ loodavad, et paljud muudki noorte sõbrad nende eeskujule järgnevad, et ajakirja sisu järjest tihedaks ja huvitavamaks muutub.

Kui „Maanoorte“ lugejate pere tunduvalt kasvab, siis avanevad ka väljaandjale võimalused ajakirja ruumi suurendada ning välimuse peale rohkem rõhku panema hakata. Senini on ajakiri muidugi ainult kuluallikaks olnud, mis ei tohi ju kunagi liiga suureks muutuda. Uue aasta algul soovime, et niihästi maanoorte liikumine kui ka selle häälekandja kasvaks kangemaks ühes noorte enestega!

Eesti Põllumeeste Keskseks.

Uus rahvusliku elu tõusuaeg kohustab noori.

Oleme suure mineviku, oleviku ja tulevikuga rahvas.

Meie rahvas on oma ajaloo kestusel pidanud raskest võitlusest oma rahvusliku iseolemise, oma keele ja meele, oma rahvusliku omapära ja vaimsete väärtuste eest. Selles võitluses on meie rahvas tulnud võitjaks ja seda eeskätt seepärast, et võitluste aegadel on meie rahvas tundnud end kindla tervikuna ning asunud püsivalt ja ennatsetalgalavalt tegevusse. Selle tegevuse tulemused on imestamisväärt suured. Eriti suurte tegudega on meie rahvas toime tulnud Vabadus sõjas ning riikliku iseseisvuse ajal. Nüüd meie rahvas ei taha piirduda seniste saavutustega, vaid ta tahab teostada veel suuremaid ülesandeid. Waadates iseteadmusega ja rahvusliku uskusega seniseid suuri saavutusi, avaldub meie rahvale, et temas on küllaldaselt jõude ja võimeid veel tulemusrikkamaks tööks. Ja ta asub sellele tööle nende oma tegelaste ja tunnustatud riigijuhtide juhatusel, kes teda ka seni on õnnelikult juhatanud ning loonud soodsaid eeltingimusi edaspidiseks tööks.

Kui noored ei või kaugemale jääda sellest rahvusliku ülesehitamise tööst, vaid noorte kohuseks ja kutsumuseks on sellele tööle kaasa aidata, kaasa mõjuda ning end väärikalt ette valmistada samale tööle asumiseks ja sama töö jätkamiseks veel suurema järjekindlusega, püsivusega ja vaimustusega. Kui vanem põlv ja vanemad tegelased töötavad püsivalt ja ennatsetalgalavalt riikliku ja ühiskondliku elu uuendamise ja rahvusliku elu kujunemise alal, siis teevad nad seda paljast armastusest oma kodumaa ja kogu rahva vastu, tunnustades meie rahva eelmiste põlvete suuri saavutusi ning tundes meie rahva ülesandeid ja arenemise teed. Nad töötavad eriti noorte huvides, et noortel oleks võimalik veel edukamalt edasi töötada ja jätkata tugeva ja terve ning rahvuslikult mõtlema ja iseteadva põlvkonna meie rahva ajaloolist elukäiku. See huvi noorte saatuse ja tuleviku vastu ning see palav armastus ühendab vanemaid tegelasi ja kogu vanemat põlvkonda noortega ning seob noori neidega üheks võimjaks tervikuks. Rahvuslikkude

Hangel.

Süda miks kurb täna,
pääke kui paistab? —
Sömerlund veeretab
tuul üle välja.
Küll nad tuiskuvad —
lumilained!
Kuhu küll talutab
neid tuule rutt?

Maanteel lookleval,
valgeil nurmedel
venib heinakoorm
nagu tigu.
Rutem kui hobune
mõte viib teelise
üle hangede
kaugele koju. —

Küll oleks hea nii
minulgi minna!
Küll kerge käia
tuusustki teed!
Küll oleks hea nii...
aga kuhu?
Minu maja on
tuulest ja veest. —

Süda miks kurb täna,
pääke kui paistab? —
Sömerlund veeretab
tuul üle välja.
Küll nad tuiskuvad —
lumilained!
Kuhu küll talutab
neid tuule rutt?

Rob. Grauberg.

suurte ülesannete puhul, ajajärgul, mil rahva iga poeg ja tütar on kutsutud ülesehitamale tööle, ei võigi olla mingeid vahesid vanema põlve ja noorte vahel, vaid rahvuslikud huvid ja sihid ühendavad kõiki ühises töös. Vanemate ja noorte ajalooline elutee on ühine ja on kooskõlaline ka tegemus oma elu määramisel ja rahva tuleviku kujundamisel.

Uga noored ei saagi kaugemale jääda rahvuslikust ülesehitavast tööst, sest just loov ja intensiivne töö on omane noortele ja haarab neid. Nooruse vaimustusega tõttavad noored sellele tööle ning see noorte vaimustus on uueks vaimseks tõusejõuks ka vanematele. Uga peale selle on eriti tähtis, et noored ka kasvasid ja arenesid tugemateks selle ülesehitama töö jaoks. Noorte ilmavaade peab kujunema avarana ja elujatavana, noorte tahe kindlana ja ühistunne tugewana. On ka vaja wabaneda kõikidest neist arvamustest ja seisukohtadest, mis nõrgendavad taht ja vähendavad rahva vaimset jõudu.

Meil hinnatakse sageli vähe oma töö tulemusi ja selle töö tähtsust töötajate eneste ja ühiskondliku elu seisukohalt. Ei tunta ja ei tunnustata oma võimeid ja töö väärtust. Ei ole nagu jõutud veel kindlale äratundmisele oma väärtusest waba ja ifeseiswa rahva liikmena ja ifeseiswa ning teguwoimja inimesena. See enese alahindamine, oma väärtuse mittetunnustamine on aga juur nõrkus ja osutub takistavaks teguriks oma võimete rakendamisel ülesehitavas töös. Seepärast on waja loobuda enese alahindamisest ja kaswama peab enesetunne, enesest lugupidamine ja oma võimete wääriline hindamine. Uga rahwa liige peab jõudma sellele kindlale meenidele, et ta on waba ja ifeseiswa rahwa poeg ja tütar ning et ta suudab, oskab ja tahab teha ülesehitamat tööd. Meie peame wabanema nende ekslikkude waadete mõjudest, millega juhtusid meisje wõõrad rahwad. Meed waated on kadunud; kaduma peab ka nende waadete mõju kõikide nende kodanikkude hingeilmast, kes ei ole juutnud veel seni wabaneda

sellest minewiku kõidikuft. Meie ei ole enam minewiku wõõra wõimude ja waimuaegsed inimesed wõi alamad, waid meie oleme uue aja inimesed, kes sammuvad tulewiku poole, ning oma riigi wabad kodanikud ja oma elu määravad. Eriti noorte kui uue põlwe ülesandeks on wabaneda kõikidest eelarwamustest, mis wõiwad nõrgendada tahtejõudu ja nende ajemele kujundada uued waated ning meened. See on kaasaajal noorte tähtsamaid ülesandeid enesefaswatustöös.

Waja on wabaneda ka üksikõikusest ja loidusest. Rahwusliku tõusu ja riikliku elu uuendamise ajajärgus on iga noor kutsutud piiswale tööle, mis nõuab ettewõtlikkust, edasipüüdmist, julgust, waimset loomingu ja waimustust. Noorte pill ulatub kõrgemale elu igapäewisusest. Uga noored on teadlikud ka selles, et eriti nüüd, rahwusliku elu tõusu ajajärgul ja ka edaspidi peawad noored end tundma ühe rahwa poegade ja tütaradena, kel olemas ühised rahwusliku elu sihid ja ülesanded. Noorte organisatsioonide kohuseks kaasaajal on kaswatada noortes ühistahet ja ühtekuuluvuse tunnet. Seejuures peawad kaduma kõik omawahelised lahkhelid ja arusaamatused. Noorte tulewiku huwides ei wõi nende kestel üldse aset olla lahkhelidel ja arusaamatustel, sest need nõrgendawad ühistahet ja takistawad jõudude koondamist ühiseks loomaks tööks.

Noortel on waja teadlik olla ka rahwa ajalooliste ülesannete ja kutsu- mufe suhtes. Meie oleme suure minewikuga rahwas. Kui heidame pilgu meie rahwa eelmiste põlwele elutööle ja saawutustele, siis awaldub, et need põlweid on piiswalt töötnud oma kodumaa pinnal, on oma kodumaad kaitsnud, wõidelnud ja wõitnud. Wähe on maailmas rahwaid, kes samaarmulisena kui meie rahwas, on suutnud jõuda nii kõrgele waimsele tasemele ja elujärjele, kui meie oleme jõudnud. Need tuuled ja tornid, mis ülekäinud meie kodumaast, ei ole suutnud meie rahwast murda, waid meie oleme jäänud piisima rahwusena, loonud omale kultuuri, alahoidnud rahwusliku omapära ja oma keele.

Meie oleme ka kindla olewikuga rahwas. Oleme wõidelnud ja kindlustanud omale wabaduse ja iseseiswuse ning rahwusliku iseolemise. Meie rahwa töö riikliku iseseiswuse loomise alal ja selle tulemused on olnud imestamiswäärt suured. Meie peame tunnustama seda rahwa suurt ja ennastalgawat tööd. Sellest tööst on wõtnud osa ka noored. Kui mõneks hetkeks peatuma jääda ja heita pilgu neile tulemustele, siis selgub need kodudes, põlvudel ja aasadel, kirjanduses ja teaduses, ühistondlikus ja majanduslikus elus ning loodud waimsetes wäärtustes.

Need suured tulemused ei wõi wähenendada tahet ega rahwuslik iseteadmus jääda peatuma neil saawutustel, waid senised tulemused peawad olema tõukejõuks veel suuremate tulemuste saawutamiseks. Uus rahwusliku elu tõusuaeg on alanud. Ja see ei wõigi olla teifüti, sest meie rahwas on ka suure tulewikuga rahwas, kes tunneb oma kutsu- muid ja on teadlik oma rahwuslikkudes ülesannetes.

A. Kurwits.

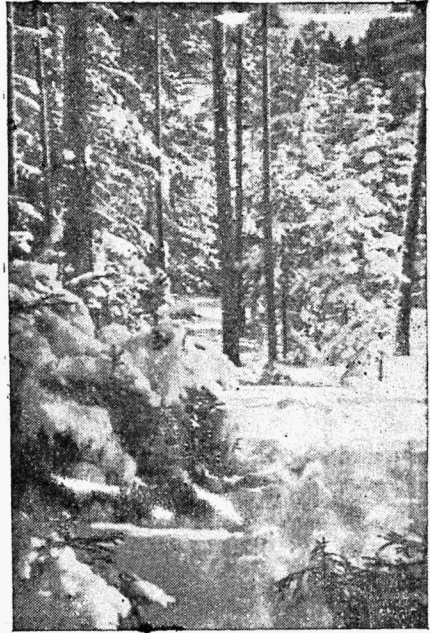
Põhjatähe üldmühe.

Päike-hõõglamp idast kumab
tuhmi heidab lillat valgust.
Harvast kuuse-männna salgust
lõhn'vaid talveile sumab.

Pärlendavaks tikib kaugust
kiirte vallatelev aste.
Kõikjal habras härmakaste
suurendab veel muidust raugust.

Taamal laiub helgiviläi
nagu rikas Eldoraado.
Päike otse lumme maabub...
Säärnõres põhja tali.

P. Tamm.

Kui mina alles noor veel olin...

„Kui mina alles noor veel olin...“
Kas teate, jeda laulu ei tohi laulda nii
üks-ta-tõit kuidas. Seda peab laulma
ilusasti. Niisama trallitamiseks on tei-
figi küllalt.

Kui teil on hea sõpran, — noor neiu
puhata allit-selge häälega, — kui teil on
sõigavaid, pehmetõlalisi basse, kes lööfid
jõulijelt jekka „...ei mina teadnud
muud kui jeda, muud kui jeda,
mis ma nägin filmaga...“ Kui
teil on loorijuhit põleva hingega, võimas
süttitama taasklasi ja kuulajaid. Siis laul-
ge pealegi jeda laulu. See on tvana tore
rahvalaul. Seda võite laulda ükstatõit,
kellele. Kindlas teadmises, et igale ku-
lajajast suudate midagi jelda. Meendale
võite ka laulda, olguigi, et ehit kuulute
rohkem veel nende hulla, kes teavad ai-
mukt jeda, mis näetvad filmaga, nagu
laulus jeldub.

„Meie elu on siin ilmas, na-
gu Linnuolofsa peal, olfapeal“...

Kui te mulle laulate niivõisi, jutustan

teile jutu, õieti mitte jutu, vaid pildi
maalin teile sõnadega.

„Jaah... Oli hirmus konarline ja aul-
line see tvana satviist kõögipõrand. Ja tväl-
gepeaga noormees ei saanud kuidagi ase-
tada paffu plüdi ette, et sinna istuda ja
hafata tegema tuld.“

„On need seal vallamajas aga ka me-
hed! Koolipreili elukorterisse ei saa ka
laudpõrandat alla!“

„Vole sul häda jedaigi! Tee aga tuli
alla... Ets preili ije kaebel“ kuusaid
neiu, kes täitfid weega teekallaid.

„Jääpuritad meie pool tuld külge ei
võta. Tea, kuidas siin...“, naeris
noormees saades jeltkiitilt kaigmatu jää-
tanud hagu.

„Kuu! Kas ja pois ei saa tuld pa'a
alla tvõi?! Di tvennite küll!“

Need olid uusi juurdetulijaid, sama küla
noori. Härmas palitud ja kasutat tvõtati
kerge täega kojamehe kuuõitpingile, mis
asetjes siinsamas preili satviistpõrandaga

fuures kõõgis, ja võis täita mistahes mööbli ajet.

„Urge tüdruke kedagi! Minuist saab veel efinest järku kütja. Juba sel aastal saan viisijemä vallameeste haod ja t u l e w a k s aastaks on koolipreili küllalistel kuum tee-weiwi valmis... Saksad olgu nii lahted, astugu jeniks edasi tuppa, ärgu kimbuta-gu minujuguseid, kel endalgi aujürg wan-gub all...“

„Mäel“ seisis uus uhke ministeeriumi koolimaja keft lagedat fadariffu. Noore koolipreili korter ajus „all“ kõssi wajunud wanas koolimajas. Tal oli suur tuba, — endine kooliklafs, — mille oleks ijei wõis-nud kütta f o o j a k s, kui puud oleksid wõtnud tuld, kui ahi oleks olnud piisutti „moosham“ ja preili ije piisutti elutoge-nemum. Täna, wana-aasta õhtul fiin küll juft wäga külm ei olnud. Tuba oli ju tungil täis küllasti.

Noor õpetaja tundis neift ainult nende juhi, kõpfe ilnega pitafaswulift meeft. See oli ferd kinnud warem juba fiin loo-mas fidet uue õpetaja ja küllanoorte wa-hel. Urge tüdruke mingit maanoorte or-ganifatsiooni. Unustafin ütlemata, see oli täpialt 20 aastat tagasi. Oli ifehafanud juhi ifehafanud külmene hulgas. Piisutti eralduda fama külla teiftiiki noorufest, kes jõi ja kelles, lärmitfes ja hoidis ärewil ümbrust. Piisutti lugeda raamatuid ja aja-lehti, arutelda ilma asjust ja kirjanduseft, mõjutada üksteift arendawalt, hingelifeft tõhwal. See oli ilus ühing, regiftreeri-tud waid õjaliste mälestufes.

Kuuldes koolis töötawat tänawu õige noort õpetajat, tütarlast keftkooli pingilt, keda fõjaolud toonud wälja linnast õpin-gute keftel fiia unustatud maafoklasje, — õfustati kõhe tutwuda temaga, tõm-mata noor noorte hulka.

„Lapsed räägivad, te olewat lahte, ei olewat fõrd linnapreili, kes waatab põlas-tawalt lihtfaile maainimestele. Kui nii, fiis olete ka meie fõber. Olete noor, edu-meelne. Teile peab tunduma igata ja üt-sildane see elu fiin wanade tagurlaste hul-gas. Ühinege meiega! Meie keftel on teil lõbus. Ühinege meiega ja aidate meid, kuna faatus on lubanud teile rohkem õp-pida, kui meile kõigile fõffu.“ — See oli paar nädalat enne jõuluid. Säratawafilmi kuuldas piif tahtwatu tütarlaps noortejuhi fõnu.

Ta ei teadnud, et oli lahte ja edu-meelne. Wägimäelifeft faatusfe poolft kist-ud eemale perekonnast ja fõwrade ringift, oli ta efiit nutnud ja igaifenus fõju oma tiihjas külmast toas. Siis aga oli wal-

gistanud ta furbufe awara fadariffu, laia taewatõlwu, fõgisõhtute waitufe wõlu. Olid teda iitwustanud tõlle need piikatoimelife lapfed, kes algufes tundufid temaft elutagematena ja fellele nii hea oli õpe-tada feda, mida tema teadis neift pare-mini. Kas ta tahtis näha nende täistats, wanud õdesid-wendi, astuda nende oma-wahelife ringi? Mits ta ei tahtnud! Sel-dagu ainult, mis ta peab tegema, ta ije ei õstawat ju midagi, koolijuhataja ei ole-wat temaga fugugi rahul.

„Olge endifeft lahte. Olge rõõmus meiega. Jutufage meile famuti, nagu lastele. Muud ei ole waja. Kõige muu eeft hoolifeeme ifel“

Täna tuldi fiis wastu wõtma uut aas-tat koolipreili korterife.

Ühheftoos toodi laste fõgitoaft piifi pinke, keft preili „mööbel“ ei pakkunud fuuremat iftumife wõimaluft. Parajaks õhtufõõgi ajaks oli keftu tuba uhfemaid pidu-faale. Oli tuju naerus, tuju lauludes ja mängudes, tähelepänu lugemifele ja kõnebele. Reegi ei wõõrastanud fiin noort perenaift tumepunafes pluufts, kel praegu-gi pafidid lahti seljal, nagu ta neid alati fandis töõwafetti. Ta oli küll, — olles uus ja teiftlaadne, — fõgu olengu keftkunt-tis, aga tahtawatalt ei faanud ta mõju-da, nii illemelifeft lõbus, nii lapfelikult faamatu oli ta ije.

Ei tea, kas oligi fõnnis nii noorel naisõpetajal wastu wõtta korraga nii fuurt küllalife hulka? Ei tea, kas oligi see hädaõhutu? Mis oleks olnud, kui tundmatutega oleksid feltfinud jooibitud ja kallejad? Kuidas fuhtus asjasse kooliju-hataja? Mis oleks, kui fõrgemad kooli-wõimud oleksid kuulnud eesti ifamaalife laulude laulmift ja noorte wabameelset juttu fiin ministeeriumi kooli õpetaja kor-teris? (Oli ju ilmafõja efimene aasta.)

Noor õpetaja tundis ainult rõõmu iga uue küllalife tulekust. Ta oli jõundud juba ära õppida kõifide nimes ja tundis kõifide-nägufid, need olid ju piisut tiifedamad äratõmbed neift, keda ta juba 2—3 kuud näinud enda ees koolipinkes, aga ta ei teadnud weel päris hästi, misfõgune ni-mi fõõib misfõgufele näole. Waheft läts aft kes fuhtes fõgamini ja lõbus tuju tõu-fis weelgi fõrgemale.

Noor neiu teadis, et ta neile oleks an-nud kõit, mis tal olemas. Aga tal ei ol-nud midagi peale paberift kott täie fuht-rut. Ja ta fiida oli päris rahul. Wett oli koolimaja faatus küllalt. Ming muut-fufeje teed wõis laenata kofjanafelt.

Sufite-eeetne.

Maa lumivaiabas, kuusk härmavaiabas,
kohal metsa puhe punab.
Tiksud seinapalk, tiksud aiateivas
kääs pakase — puhe punab.

Tüved pruunid puul, oksad rusked puul,
orav väike käbi näksib.
Kuulab metsavaikus, kuulab avasui:
rähn täksib — ja orav näksib!

Leo Mõtus.

Ükki tekkis kruvipingi otjale jaia, to-
cedat märsket pühadejaia. Wahest juhtub
ilmas imefid. Kuidas midu mõis tulla
jai jia kruvipingi otjale kehwal sõja-
aastal, kooliõpetaja tööti, kes tolme kuu
jooksul polnudki veel saanud palka linna-
sajste asjaajamise pikalduse tõttu. Mine
tea, kuidas jee siina tekkis. Kena pere-
tiitar N. talust lõikas aga jähk ja jähk
pehmet pätsist ja toa täis küllaltigi söi ning
fiitis.

Teewesti oli jüski hakanud keema enne
aastawahestust. Piisut teerulisem oli kii-
mus, millest jeda juua. Oriti kofku terwest
majasti köit kruvisid, tassid, peekrid ja wäi-
tesed purgid. Selgus, et jattub, kui juua
kahes wahetuses. Kui aga ka teisele wah-
tusele oli köit nõud wälja jagatud, osutus
jüski ilma tassita walge peaga noormees,
toosama, kes oli kogu aja hoolitsenud tule
eest plitidi all.

„Tõh-nõh hullul! Wõit mind jäetake
ilmal! Minu fõrgel ametile waatamata!
Ei nõh, jeda wempu ma ei luba endaga
mängida!“

Wõis haaras pliidi terwalt kopifu, wa-
las selle teewett täis; tüdrukud ruttasid
talle juhturid puistama. Jätus siis meie
wahwa kiija pakul ja nautis oma üli-
tulist ja ülimagusat teed teiste naerula-
gina saatel.

Täpsalt kell 12 walati esimene õnn.
See bidi saama perenaisele endale. Walju
kiltamistega wõeti pangat põhjast lätkim ti-
nasoratas.

„Hobune koormagal Preilil on piff
reis ees!“

„Ega te ometi hakka siit ära reistima?“
„Suur koorem on jah. Kolimine on
findel!“

„Arge minge, preilil! Mes ifka tulite...
Mes ifka tuduwime... Rust me teise nü-
jugele jälle saamel! Kus teilgi on pareml!“

Witnu aja pärast klopis ufkele kooli-
juhataja. Ta tuli aletwist peolt. Piisut
pähura näoga terwitas ta oma ametikaas-
läte kiltalistse hulka, footwis head uut aas-

tat ja andis preilile imbrifu ametliku
pitsjatiga.

Jüspeptori firi. Preilile oli määratud
uus koft maafonnalinna. Eõõle tuli asu-
da kofe 7. jaanuaril.

Kabetjufe hüüdeid. Piisaraid.

„Meie elu on fiin ilmas, on
fiin ilmas, nagu linnul ofja
peal, ofja peal...“

Mii laulawad. Ja wäga lähedane on
jee laul neile täna, wäga arusaadaw.

„Mäitab ennast rõõm wast
fiiski,
jüda täis on kurwastust...“

„Meesid wõinud siia jääda wähemast
kewadeni,“ fõnab taja töiilmeline juht.
Kemasie näib jee ootamatu saatusepõd-
rang mõjuwat kõige walusamini.

„Kõit meie lugemisõhtud ja köit muul...
Ea ei ole saanud näha minu aedagi...
Selle jaoks olen töötanud selle kallal köit
need pikad aastad! Kõit need walged nart-
jüsid ja mitmet wärtwi tulbid, mis seal
puhstawad lume all ja ootawad aina ke-
wadet, et hakata õitsema sulle... Milleks
tulib siis kewad minu aeda, kui find ei
ole enam siin... Mõtke, ainsamatti kille ei
jaa ma tuua sulle oma aiast!“

Mii räägib noorele õpetajale ta töi-
ilmeline sõber, kuna teised laulawad:

„Ei me tea, kas me saame, kas
me saame, fiin weel kofku tu-
nagi, funagil!“

*

See tundub ju fõnakõikuna jee „mitte-
koffusaamise“ asi. Aga omajagu walulist
tõtt on selles ka wahest. Meie näitetas
ei saanud enam kofku. Wast alustatud
sõprusring katkes samal õhtul.

Ja kui me nüüd weel kord kohtakime
paari aastakimne järele, — ega me enam
samad ei ole. Oh ei.

Kalju elutarkust ehk oleme köit õppinud
juurde. Aga paremats ei ole meist saanud
keegi...

Kurtis tooford mõne aja noor neiu, nähes linnas toremaid lillekaupluse afnaid. Läbi filmi klaasi terwitajid teda öied, jättendades walujaid igatjui kauge sõbra imeilusa aia järele, mida ta polnud näinud foridagi.

Eiis harjus wiimati rõõmustama ilidele üle ka kaupluse afnaid, mis kaswanud wõõrad fäed wõõrastele.

Harjus wiimati tundma rõõmu inimesjst, teda tõi tema waatewäljale kiiresti wahelduw elufilm, nautima nende oma-pärajui, mõttetecawui, tundmuste kaunisduft, — olgugi, et nende wahele enamasti jõi ameklikule ja feltsfonmaksihwi filmklaas. Memadki kuulujid teistele...

*

Mitwiifi... Klustasti laulsite oma laulu. Ka minu jutustusele pole enam midagi lijada. Kestw sai ta teie laulu kõrwal. Mii et jään teie wõlgajeks. Aga mis jellest. Laulsite ju ka endale. Ega teiegi tea, kui kauaks püüid teie ring jamaas foosfeijus. Eht toob mündatuji weel saama alamud aasta. Kes teab...

Surum tugevasti teie innuka juhi fätt. Wiipan käega teile fõigile tänuks ja terwituseks, niifästi sulle, wäike neiu foran-jolift, kui teile, jõulijed basjid.

Oigu ilus tänawune aasta meile fõigile! Toogu ta eriti palju rõõmu teile, noorte!

„Rõõm teeb laste laulu hääl
le kaunimaks kui kandle,
keel...“ A. Dengo-Johanson.

Möödunud sajandi talupoeg-sangar

Aug. Jakobsoni „Vallutajates“.

Toomas Andrukson on saanud hiljuti kuuekümneme kaheksaseks. Hallid juuksekahtud langevad kaelale. Rinnuni ulatuv täishabe on põimitud rauga-aastate hõbedast. Sest koht, mille ta rajas kord kauges nooruses kesk metsatihnikut, on temast näilisel imenud kogu tema suure rammu. Kolmekümne kaheksa aasta jooksul on ümmar lagendik tunginud sügavale põlise laane südame poole, „ja seda kõike ta on teinud oma kahe käega, on turjaga ja seljakünnaputega, tema — Toomas —, kelle aeg on juba möödumas.“ Sellepärast sosistabki Toomas Andrukson ühel järjekordsel unetul õöl kibedustundega: „armas Jumal, kas sul pole meeles, kuidas murdis üksik mees võidelda salajuurtega mullapõues, vaenuliku põhjaveega, halastamatu rabaga, mis ründas samm-sammult? Ja kuidas tolele mehele paistis sel ajal kõik nii lihtsana ja endast mõistetavana. ka see, et ta muutub kord vanaks, tõmbub tagasi tööde juurest, jätab oma kättevõideldud saavutused kasutada teistele, noortele. Aga praegu, mil see aeg on saabumas, pole oleti kerge loobuda, tagasi tõmbuda, rauga saatusele alistuda ja jääda vaid vaatlejaks.“ Sest „Metsatalu Toomas“ on kasvanud sedavõrd kokku oma talu ja, oma elutõega, et ta ei

suuda harjuda isegi selle mõttega, et tema suurt tööd hakkavad kord edasi viima hoopis teised käed, kuigi need käed on ta enda lihaste laste käed. Oma kaugest noorusest saadik, ta on salanud kõik muud rõõmud peale valusate töörõõmude; „nagu karu on ta murdnud oma laanetihnikus“, sellepärast on arusaadav, et igaüks tema kaheksast lapsest on tööjuures „väljas nagu oma elu eest, kui vaid suudaks aga püsida selle halli habemega mehe kannul, kes piitsutab neid oma tööinnuga nagu kurat patuseid.“

„Metsatalu Tooma“ elu juhtmotiiviks on talu saatus. Kõigis tema tõekspidamistes väljendub vaid üks mõte, mõte maast, millega tulevad paratamatult kooskõlastada kõik muud kavatsused. Sellepärast nõuabki ta oma vanemalt pojalt Markuselt, et see loobuks oma abiellumiskavatsusest alevipigaga. Ja seda nõuab ta pojalt mitte enam isa õigusega, „vaid inimese õigusega, kes jätab terve oma elutöö teisele.“ Vana „Metsatalu Tooma“ veendumuse järele „ei ole see kellegi õige talupoeg, kes jätab oma isakodu piiga pärast!“ Tema „ei taha mitte oma kõrvu pea alla panna ilma teadmisseta, et kõik on kõige paremas korras.“ Ja kõik on kõige paremas korras siis, kui kõige perekonna-

liikmete poolt tehakse vaid seda, „mis on kasulik talule.“

Tõstes talu saatuse kõrgemale oma perekonnaliikmete isiklikust eluõnnest, sarnleb ta selles suhtes „Vargamäe mees-tele“. Millepoolest aga Metsatalu Toomas ületab „Vargamäe mehi,“ see on egoistliku maa-armastuse kõikehaarav ulatus. Selle egoistliku maa-armastuse pärast tundub temale talumatuna isegi mõte sellest, et ta kõik selle, mille ta ehitas aja jooksul üles oma käte ning turja väsimatu rammuga“ peab nüüd loovutama nendele, „keda ta kasvas nagu emataim võsasis.“ Mitte ainult see teadmine ei too talle raskeid hingepiinu, „et juba varsti ta on sunnitud kõigest sellest eemale jääma, kõigest sellest, millesse ta on mattunud kogu hingega, kogu kehaga,“ vaid peamiselt see teadmine, et tema elutööd hakkavad varsti „kandma hoopis teised turjad, tõukama hoopis teised õlad.“ Kuid oma üliinimlike mõõtude ni paitsunud egoistliku maa-armastuse juures pole Toomas Andrukson siiski mingi erandlik talumehe tüüp, vaid hoopis elulähedane tüüp ja meenutab selles suhtes kõiki neid mehi, kes viimse hingetõmbeni vedasid vägikalgast talu peremehe õiguste pärast oma lihaste poegadega ja nii mõnigi talupärjast perepoeg sai peremehe õigused kätte alles halli habeme ja juukste juures.

Teise silmapaistva iseloomu joonena torkab Toomas Andruksoni juures silma põllumehe loomuomane skeptitsism. Ja selle skeptitsismi on sisendanud talle tõsiasi, et „maa ei ütle ilmaki ette mi-hukese saagi ta annab.“ Sest sama endastmõistetav, kui on kõigi perekonnaliikmete töövõime lõpuni pingutamine talu töö juures, on „Metsatalu Tooma“ töökspidamise järele ka suhtumine tulevikku väljavaadetes, kuna „õige talupoeg ei usu midagi, enne kui see midagi juba aidas ja salves on.“ Ja meie teame, et säärasele skeptilisele ellusuhtumisele võlgnemegi tänu, et lähema mineviku põllumees pidas kõigiti loomulikuks, kui aasta viljatagavara seisis alati salvedes.

Edasi äratav raugalikka jõudnud Toomas Andruksoni juures tähelepanu hoo-limatu võitlus võimu pärast.

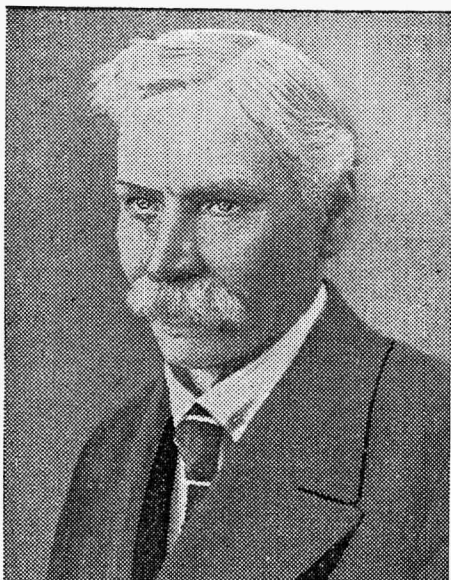
Tema arusaamiste järele on endast mõistetav, et tema tahe valitseb üle täiskasvanud poegade. „See on õige asi, et nad tema eest pakku jooksevad, sest nõnda peab see olema ja nõnda peab see ka jääma.“

Mis aga Toomas Andruksoni juures on tähelepanuvääriv ja mille poolest ta jätab varju ka „Vargamäe mehed“, on suhtumine talutöösse kui loomingusse. Selle suhtumise nimel lepib „Metsatalu Toomas“ lõppude lõpuks ka oma talupärijast poja ebakohasena näiva abielumisega. Sest poeg Markus on ainus tema poegadest, kes talu töös on tahtnud edasi minna! Kes maast madalast on tunnud huvi käändude juurimise ja uue põllu juurdetegemise vastu. Aga kõik teised pojad „tahtsid tege- mist teha ainult korras põldudega; — süda-mullas murdsid nad nagu karud, ei kartnud väsimust ega midagi. Aga mitte keegi ei tahtnud lapikestki juurde teha.“ „Metsatalu Tooma“ arusaamiste järele on aga talupidamisel ainult siis mõtet, kui see on üha jätkuv, üha uusi maid kultuuri alla vallutatav looming. See on, mis Toomas Andruksoni tõstab peajao kõrgemale ümbritsevast keskkonnast. Ja Toomas Andruksonide raugematu töökäte le ja sitkusele võlg-neme tänu selle eest, et mõõdunud sa-jandil rajati uudistalud kesk metsatih-nikut, ainult oma lihaste jõu, tahte ja „kümne kütne“ varal.

Ülaltoodud kokku võttes peab ütlema, et „Metsatalu“ peremehe Toomas Andruksoni tüüp tundub tänapäeva olundis veidi ebakohasena ja vananenuna oma liigse võimutahte, egoistliku maa-armastuse, talu ebajumalaks tõstmise ja iseloomu isendliikkuse tõttu, milline viimane omadus sunnib teda piinlikult eemale hoiduma ja ennast eraldama isegi „sellest neetud külast“ ja kogu ümbruskonnast. Kuid oma raugematu tahte, tööarmastuse ja visaduse ning suhtumise tõttu talu tööle, kui üha jätkuvale ja uusi maid valluta-vale loomingule, jääb Toomas Andruk-son selleks sangarilikuks, eluvõitluse tundmatu sõduri tüübiks mõõdunud sa-jandist, kellele võlgneme tänu ka meie, kaasaegsed, oma olemasolu ja ühis-kondliku arenemise eest.

J. Viigant.

Aleksander Läte 75-aastane.

Meie tuntum vanema põlve helilooja Aleksander Läte pühitses 12. jaanuaril 1935 oma 75-dat sünnipäeva. A. Läte on tuntud meie lauldaeste lauluharrastajatele ringkondadele oma hästikõlavate koorilauludega. Paljud tema loodud koorilaulud on saanud rahvalauludeks, nagu „Kuldrammaka“, „Pilved“ ja paljud teised. Aleksander Läte eriline töö seisab selles, et tema oli üks esimene eestipärase muusika loojatest ja vastuastujatest saksapärasusele.

Aleksander Läte on sündinud Viljandimaal, Aakre-Pikasillal. Valga seminaris omandas A. Läte kooliõpetaja kutse, täiendades end ühtlasi muusika-alal J. Zimse juures. Olles Puhjas õpetajaks, käis Läte end muusikas täiendamas Tartus. Hiljem siirdus ta jätkama oma muusikalisi õpinguid Dresdeni konservatooriumi. Soovime viljakale muusikamehele üle kolmveerandsajanda läve astumisel õnne ja muretuid vanaduspäevi

Õhtu metsatööl.

Saad kahjavad hehkivais, jäatanud tüvedes. „Siuh, siuh“, oigavad nad. Kuni lõpetatud pakk maas alles weereb, olgu teine tuffumas, — siis on mehed „wormis“ ja riihtad lorras.

Siin-seal helgivad kivered ja kolkjudes wihatafse halud ladujale riita ajetamifeks. Harwa on kuulda jutufõminat.

Widewiku jaabudes muutub pilt. Hatafse metshaiiglafi kilitama.

Juba kostab kusagilt teraw prakjatuz. „Mä ära!“ kõlab hiiie mitmetordistudes puult ja wuhifedez lendab õfmine hiiiglane; kõmifedez kaob ta maapinnale lunnewaipa. Hette wärišewad naabrid ja lunnehememid langeb. Ruttu kivered — ja õfjad tulle. Niiid jaab juba tulli! Ei enam ole rahu metšas. Riikid ja hiiüded aina lendewad puult puule. Seal on langew puu otje tulle kufkunud. Oj seda fädemete merd, mis siis metša fügen-tumedal põhjal igasje kaarde laiali paistub! On nagu puhuts wanajarwil fädememid suust wälja. Teijalt kostub fäbitungiw kawe ja wägewa oigega langeb poolets rebenenud kuust märišudes kilmannud maapinnale. Metša-wie füllane pooltskistud tüwi kallutab end fja-finna, kuni

jääb lõpuis kui torjus tummalt seisma. Wägewad tulekeeled jookšewad latwadeni. wärišewad inimwarjud on firkunud määratu fuurits, teš armuheimatut kirmestega puifše rakšewad. „Hei — hei, ära!“ Seda kostab niiid kõifjalt. Terwe laan kaebab ja wärišeb, maapind kõmifeb. Kaugetmad tuled wilguvad tiffja filmadena. Töö on täies hoos. Meeked on röömjad ja luftlik naer jookšeb kofinal puif. Metšas peetafse talihooaja awapidu.

On kuulda weel ähe puu tuffumine. Kuulatatafse... Keegi wilistab läbilõikawalt. Märgatafse, et on juba üfna pime. Kuitu, ruttu tööriistad ja foju! Sooja tupp, jooja fupi manu. See niiid alles maitšeb! Waewalt weerand tunni möödudes, pole endifest wõtlufe mõlluft muud järel kui juitšewad aherwarred, hõögumate tuleafemetena.

Fuurde on tekkunud jälle tüff lagemat. Wõib näha ifegi wiltuwaid tähti taewas ja tuulehitigi leiab tee sešje põlišmetša. Pajjutab mõnd tuld, mängib warjudega ja aegajalt lewib taliõine waitus metša üle.

S. Tarti

Kodujäneste kasvatus maanoortele sissetulekuallikaks.

Maanoorteringid peavad siin kaasa aitama.

Kindlasti on maanoorteringide nooremad liikmed eeskätt huvitatud niisugustest aladest, milledest nähtub otsest tulukust ja millede vastu on armastust. Üks niisugustest aladest on kodujänestekasvatus. Viimaste kasvatamisele on küll enamik meie põllumehi vaadanud umbusklikult, võiks öelda, sama kui paljudele majapidamise kõrvalharudele, vaatamata, et jänestekasvatust mitmes riigis tähtsaks sissetulekuallikaks on. Arvatavasti on see umbusk tingitud sõjaaegseist kogemustest, mil meil teatavasti kõige rohkem kodujäneseid kasvatati. Seekordne ebaõnnestumine oli aga ärarippuv puudulikkudest eelteadmistest ja pidamisuskusest.

Noored, teie kohus on need väikesed, kuid huvitavad loomad neil lasuvast umbusust päästa ja oma töö ning hoollega töestada, et teadlikult pidamisega võib kodujänestekasvatust meilegi heaks kõrvalsissetulekuallikaks olla.

Meil on üksikute aastatel mitmekümne miljoni sendi väärtuses kodujäneste nahku väljast sisse veetud; selle rahasumma võrra on meie rahvas vaesemaks jäänud. Noored, kas pole meie kohus ühisel nõul ja jõul selleks välja astuda, et see ei tarvitseks edaspidi enam korduda. Võtame juba algusest peale omaks eesti põllumehele omase ilmavaate, et kõik, mida suudan, valmistan ise. Nagu senised kogemused näitavad, kasvavad kodujäneseid meil paremini ja annavad hinnalisema naha, kui paljudes teistes maades, mis tohiks olla edaspidise töö edukuse pandiks.

Kodujänestekasvatust peaks meil levinema vähemalt sel määral, et me oleksime suutelised oma siseturu nõudeid nahkadega rahuldama. Seega ei puudu jänestekasvatuse saadustel, peale oma tarvete rahuldamise, ka müügi võimalused. Nii makstakse praegu heast nahast kuni kuus krooni, mis näitab, et neile tarvitajaid leidub ja nõue on olemas. Peale selle saame jäneseilt kuni kolm kg maitsvat liha. Siit nähtub, et jänestekasvatusele tuleb ka kasvataja

seisukohalt vaadata kui majanduslikule ettevõttele. Kuna jänestekasvatuse sissetulekuga langeks ära perekonna liigetele karusnahkade ostmise ja need kroonid, mis selleks kulutati, võib edaspidi kasutada mõneks muuks otstarbeks.

Talvel, mil rohkem vaba aega, peaks jänestekasvatusest huvitatud noored kasutama võimalust jänestekasvatuse puutuva kirjanduse lugemiseks ja pidamisvõimaluste selgitamiseks. On nende kasvatamiseks huvi ja eeldused olemas, siis tuleks viivitamata puuride valmistamisele asuda, et juba varakevadel võiks asjaga alata. Tuleb kindlasti omaks võtta kogenenud kodujänestekasvatatajate põhimõte, kui ei taheta, et asi äparduks, — enne puurid ja siis jäneseid. Ilma puurideta pole jänestekasvatust mõeldav. Puuride valmistamise ja kodujäneste kasvatamise kohta lühikest õpetust saab Põllutöökoja poolt väljaantud „Kodujänestekasvatuse tööjuhise“ mis maksab 10 senti. Kuna tõumaterjali saamise asjus, kui oma ümbruses kodujäneste kasvatajad puuduvad, on soovitatav pöörata „Maanoorte“ toimetuse ehk E. Lamba- ja Karusloomakasvatatajate Seltsi poole.

Noortele võiks kõige ülesaatumata raskusena, jänestekasvatuse sissetulekuse mõtte juurde peatuma jäädes, tunduda tõumaterjali muretsemine, kuna korralikust tõuloomade paarist nõutakse kuni 20 kr. Ja see ongi vististi mõjuvaim põhjus, miks meil pole levinud hinnalisi nahku andvate kodujäneste kasvatust. Minu arvates on sellest küsimusest vististi kõige kergem üle saada nii, et ring ostaks ringi kasvava oleva rahaga alg tõumaterjali (teatavasti on mõnes ringikassas mitukümmend krooni) ja annaks ostetud jäneste paari usaldusväärsemale, asja vastu kõige suuremat huvi tundvale, liikmele kasvatada, tehes selle juures viimasele kohuseks kasvatada teatud arv noori jäneseid ringile, kes nad soovijatele edasi annaks.

R. Pagland.

Meie kodu olgu ka talvel mugav ja kaunis

Kodu on koht, kust laps omandab esimesed muljed, mis avaldavad mõju kogu tema pärastisele arengule. Kodu annab elurännakuks kaasa julgust ning jõudu, ergutab meid eluvõitluses. Kodu, armsasse kodusse tagasi igatseb iga väsinud rändur. Ka kõige kehve- mat ja pisemat kodu armastatakse sügavast südamest, mõnikord enamgi veel, kui suurt, rikast, toredusega ja luksusega kuhjatut.

Iga inimese loomuses on joon, et sellele, keda armastatakse, püütakse teha kõige kaunimaid kinke, teha ta ilusamaks kõigist teistest. Ka oma kodule annab igaüks kõik, mis ta suudab, et kodu oleks kaunis ja et siin oleks mugav ning meeldiv viibida nii oma elanikel, kuid ka võõrail ja külalislil. Esi- joones tuleb muidugi hoolitseda kodu mugavuse eest selleks, et siin oleks hea olla neil, kes siin elavad ja ise sellest kodust on võrsunud, — et nad ei püüaks igal võimalusel lennata välja, otsima meeldivamaid kohti ja välisõ- busid.

Suvel on kerge hoida kodu kaunina. Väljas on ju siis nii palju ehteid — lilli, rohelust mereni! Ning suvel polegi eluruumide mugavus nii tähtis, sest siis vedame nii-kui-nii suurema osa ajast õues, kus ilu isegi küllaldaseit. Talvel aga olme välise külma tõttu rohkem surutud nelja seina vahele, sellepärast peame siin viibimise tegema omale nii meeldivaks kui vähegi võimalik, kuigi sageli tundub, et just talvine kodu kauristamine ja mugavuse loomine on väga raske. Hea tahtmise juures polegi see aga nii keeruline.

Esimene nõue selleks, et ruumid oleksid mugavad, on puhas ja värske õhk. Alaline kramplik uste- akende kinnipidamine selleks, et külm sisse ei pääseks ja ruumid soojad pü- siks, on väga ekslik. Puhast, värske, hapnikurikas õhk soojeneb kiiremini ja ühtlasemalt kui toas seisnud sumbunud õhk. Nii annab õhutatud ruumide küt- mine palju paremaid tulemusi kui sum- bunud tubade juures. Talvel, millal

tubades viibib palju inimesi, tuleks elu- ruume õhutada kaks korda päevas: hommikul ja õhtul. Kõige kiirem ja pa- rem on õhutamine tõmbetuule kaudu, sest nii vahetub õhk kiiresti ja seinad ei kaota endasse kogunenud soojust.

Puhtus ja kord on teiseks tungi- vaks nõudeks mugavuse loomisel. Puh- tuse säilitamiseks on väga oluline ja- lapühkimise matt ukse ees — olgu see kas või kimp kokkuseotud kuuseoksi, — et saabastege lund ja pori sisse ei viidaks. Samuti ärge kunagi unu- tagem raputamata üllirõivaid eeskojas või juba väljas ukse ees lumest puh- taks! Kõige suuremaks talviseks kodu- korrashoiu raskendajaks on rõivailt ja jalanõudelt veena maha sulav lumi.

Ka vaipade kloppimiseks on talv oma lumega kõige parem aeg. Selleks väl- dagu kõik vaibad iga nädal kord välja, pandagu parema poolega lumele ja kloppitagu vaipu aeg-ajalt ühest kohast teise tõstes kuni lumi vaipade all kloppimise järgi jääb puhtaks. Külge jää- nud lumi harjatakse ära. See ongi tal- vel üks lõbusamaid töid.

Kolmandaks — hoidkem ikka toas midagi rohelist, värsket! Talvel pole küll saada värskeid värviküllaseid lilli, kuid nende aset täidavad väga hästi sügavrohelised männi-, kuuse- ja kadakaoksad. Eriti kaunid on kuuse- oksad, mille küljes ripub noori, värs- keid, punaseid käbisid. Need on sageli ilusamadki veel kui mõned lilled. Är- gem aga toogem tuppa paberist või ri- dest kunstlilli. Meie oma värskeste okas- puu-okste kõrval need on päris peleti- sed!

Kui siis veel noormehed hoolitsevad tubade soojuse eest kütmise abil ja sellega, et nad uksepraod lõovad vil- diga kinni, ja kui tütarlapsed topivad kinni aknavahed ning teevad istmeile palju puhmeid patju, siis on meil peagi ka talvel kodu nii mugav ja meel- div, et ei ootagi liiga väga seda soo- jendavat suve.

Salme Masso.

Näigus riigilipp igasse tallu.

Kuidas valmistada kodusel teel riigilippu.

Noored, kes olete sündinud vabade eestlastena, teie kohus on hoolitseda ja au sees pidada vabaduse sümboli, meie riigilippu. Ei võiks vabariigi aastapäeval riigilipp enam puududa ühestki talust, ühestki kodust, selleks kohustab meid kõiki riikline iseseisvus ja vabadus.

Riigilipu muretsemine ei olegi seotud ülepääsemata raskustega. Seda võib osta valmina, võib õmmelda ise riidest, kuid võib ka kududa kodustest villastest lõngadest lõimesse. Peatun nimelt selle viimase võimaluse juures.

Eriti hea on valmistada neil riigilippu kodus, kus vanemad inimesed tunnevad veel potsimise ja kübaramus-taga värvimist. Villu tuleks võtta iga värvi jaoks 400—600 grammi, olenedes lipu suurusest. Kui valgeks värviks ei taheta võtta lambavilla tema kollaka värvitooni tõttu, võib seda valgendada väavli suitsus, või osta selleks umbes sama jämedat kobelään-lõnga, millist läheb 300—400 grammi ja maksab viie krooni ümber. Lõng võiks olla korru-tatud või jälle kaks lõnga koos pooli-tud. Suga on hea võtta nr. 50 või 55, üks lõng pinnu vahele, lõimeks puuvilla-ne nr. 16. Lõime läheb üks tokk lipu jaoks.

Lippu võib kududa tervena valmis, põimides kõiki värve korraga või kududa iga värv eraldi ja õmmelda hil-

jem kokku. Igal juhul peavad olema ääred korralikult kujutud ja põimides värvide ülemineku kohad teravad. Siduseks võetakse harilik kahe niiega labane, mis jätab ripsilise pinna.

Valmis lipp tuleb pressida. Lipule tuleks kate või hoidja valmistada, et lipp ei määrduks ega koid kallale ei pääseks. See võib olla lihtne valge voodriga õhukesest takusest riidest kott, millel suus kinnitõmmatav pael või jälle külgedelt lahtine, alt otsast kinni õmmeldud riie, varustatud pael-tega, mis mähitakse lipu ümber ja seotakse kinni.

Villaseid lippe valmina saab tellida „Eestilipust“, Tallinnast, Vene tänav nr. 11—3.

Pikkus 165 sm, laius 105 sm kr. 11.—
Pikkus 200 sm, laius 145 sm kr. 15.—
Pikkus 250 sm, laius 162 sm kr. 20.—

Puuvillane riigilipp tuleb maksmaks 4—5 krooni.

Ka kodus kududes tuleb neid mõõte tarvitada. Nii läheb villast materjali väiksemale lipule 800 gr ümber, keskmisele 950—1000 gr ja suurele 1200—1300 gr. Kasulik on kodus ise siis kududa, kui saab sinist ja musta värvida ilusa ja püsiva värviga.

Noored, hoolitsege, et oleks Vabariigi aastapäeval igas kodus riigilipp lehvimas.
M. M.

Kuidas valmistada maitsemaid kuivikuid.

Kuivikute valmistamine on äärmiselt lihtne ja eriti hõlbus talvel, mil tihti ahju köetakse. Kuivikuid harilikult saiaist valmistades tehakse saia pätsid selleks peenemad ja küpsetatakse nagu harilikult. Alles jahtunult lõigatakse 1—2 sm paksused viilud üle pätsi, asetatakse üksikult põiki plaadile või paberile ahju põrandale. Ahju suud ei või kuivatamise ajal päriselt kinni panna, mis takistab vee aurumist ja jätab kuivikud vintskeks. Ahi peab paras olema, et ta ei põletaks ega ka liiga jahe ei ole, mis jätab kuivikud kõvaks ja vintskeks. Paras on ahi peale hariliku

rukkileiva küpsetamist. Kuivikud peaksid olema kollakas valged ja muredad. Seda saadakse siis, kui neid valmistatakse vedelamast taignast, kui harilik saiaaigen. Allpool on toodud mõned kuivikute valmistamisviisid peale hariliku saia, millest neid alati võib valmistada.

1. Võõpiima-kuivikud. 50 gr pärm, 1 ltr leiget peti- või võõpiima, vähe soola, 100 gr sulavõid, 1 kg pehmet nisujahu, ½ kg rukkijahu. Taigen pannakse kerkima nisujahust ja tassitäiest leigest veest. Kerkinud taignale lisatakse leige petipiim, maitseaineid ja

nisu- ning rukkijahu. Lastakse kerkida ja veeretatakse leivalauul ilusad pikad pätsid. Peale küpsemist jahtunult lõigatakse päts pikuti lõhki ja sellest kahe sõrme paksused viilud, mis kuivatatakse soojas ahjus.

2. Või kuivikud. $\frac{1}{2}$ kg nisujahu, $\frac{1}{2}$ kohvitassi rõõska koort või head piima, 50 gr suhkrut, 200 gr võid, 40 gr pärimi. Pärim leotada kooses, lisada vahustatud või, suhkur ja jahu. Taigen segada, rullida kahe sm paksuseks, võtta vormi või klaasiga väiksed leivad ja asetada plaadile. Plaadil lastakse veel kerkida ja küpsetatakse kuumas ahjus. Jahtunult lõigatakse pooleks ja kuivatatakse.

3. Tervise-kuivikud. 1 ltr piima, 100 gr suhkrut, 1 teelus. peenendatud aniisi, 150 gr võid, 1 kg nisu-, 350 gr odra-, 150 gr rukkijahu, vähe soola, 50 gr pärimi. Pärim leotatakse $\frac{1}{2}$ tassis leiges vees, lisatakse piim ja niipalju nisujahu, et saab paras vedel taigen, mida lastakse kerkida. Kerkinud taigemale lisatakse teised jahud ja maitseained. Hästi sõtkutud taignast valmistatakse väikesed pikergused kuklid, lastakse pannil või plaadil kerkida ja küpsetatakse kuumas ahjus, Jahtunult lõigatakse pooleks ja kuivatatakse. Maitseainetest võib valida, mis kellelegi

enam meeldib. Peale aniisi võib veel lisada pommerantsi peenendatud koort või peenendatud kõõrneid.

4. Pähklikuivikud. 100 gr võid, 100 gr suhkrut, sitronikoort, 30 gr pärimi, 1 muna, 100 gr pähklituumi või mandleid, 1 tassitäis piima, 450 gr nisujahu, peale raputamiseks 100 gr vaniljesuhkrut. Pärim pannakse tassitäie leige vee ja jahuga kerkima. Kerkinud taignale lisatakse riivitud sitronikoort, vahustatud või, muna, suhkur, peenendatud pähklid või mandlid ja jahu. Taignast moodustatakse pikergused pätsid, lastakse kerkida ja küpsetatakse kuumas ahjus. Jahtunult lõigatakse ühe sm paksusteks tükkideks, veeretatakse vaniljesuhkrus ja asetatakse serviti plaadile kuivama.

5. Pruunid kuivikud. 50 gr võid, 1 muna, $\frac{1}{4}$ tassitäis rõõska koort, vähe hakitud pähkleid või mandleid, 50 gr suhkrut, 1 supil. peenendatud kaneeli. Harilik sai lõigatakse 1—2 sm paksusteks viiludeks. Määritakse ühele poole või ja kastetakse või pool klopitud muna ja koore segusse. Peenendatud pähkleid või mandleid segatakse suhkruga ja kaneeliga, raputatakse munasse kastetud saiale ja kuivatatakse ahjus.

Mari Martinson.

Kujutud pluusi pesemisest.

Praegu on eriti moes kujutud pluuside kandmine. Paljudele teeb aga tuska see, et pluus nii kaua on hea ja nägus, kui teda mitte pesta; pesus muutub see aga inetuks. Väljavenimine, vanumine ja muud vead on harilikud. Hoolikal käitumisel võime siiski need vead kõrvaldada ja saada pestud pluusi sama nägusa kui enne.

Enne pesemist asetada pluus paberile ja tõmmata pliatsiga jooned ümber. Nii saadud pluusi kuju lõigata paberist välja ja asetada pärast pestud pluusile alla, selle järgi venitades pluusile endine kuju anda; kust veninud, sealt vähe käte vahel kokku suruda.

Pluusi peseme leiges seebives (mitte seepi peale määrada). Et pluus ei vanuks, lisame veele vähe ammoniaaki; pehmemdada võib vett tarbekorral boraksiga. Värvil hoidmiseks lisa-

me veele äädikat ehk soola. Pesu- ja loputusveed olgu ühesoojused. Pesemist toimetame muljades (mitte hõõrudes), et pluus ei vanuks. Kui on õrnavärviline ese, siis olgu veed kõik ennem valmis pandud, et ei tarvitseks riit märjalt seista lasta, millal värvid kergesti ka seguneda võivad. Seep peale pesemist hästi välja loputada. Veest kuivaks pigistada, mitte väänata. Pluus paberist lõigatud kuju järele õgvendada eelpool kirjeldatud viisi järele. Kuivama jätta lauale asetatud riidele, mitte kunagi nõõrile panna, kus ta just inetuks venib.

Villasel pluusil hoidub kuju hästi alal ka siis, kui see õmmelda enne mõne vana puuvillase pluusi peale, ühes sellega pesta ja kuivada lasta.

Kujutud asju ei triigita peale pesu, saavad siis pehmemad ja ilusamad.

M. Rumberg.

Kohupiima seep saab parem harilikust seebist.

Paljudes perekondades on kohupiim meeldiv toiduaine, millest valmistatakse mitmelaadilisi sööke ja juuste. Keeta aga kohupiimast ka head, vahutavat seepi, see kõlab ehk mõnelegi uudisena.

Keetmisel tarvitatakse tuhalahelist ($\frac{1}{2}$ pange tuhka, 4 pange vett), mida võetakse 15—20 liitrit, selles keedetakse 4 kg harilikku seebirasva pehmeks ja lisatakse tükkidena seebikivi juurde, kuni see rasva koguni purustanud. Neli kg kohupiima lisada kohe rasva sulamisel juurde ühes ülejäänud seebikiviga, mille hulk 8 kg kohupiima ja rasvasegu juures on 2—2,2 kg. Lasta segu aeglaselt keeda, kuni püdelaks muutub, siis hulka panna tükkidena

kamfoli 400—500 gr. Lõpuks segada juurde mõni peotäis soola. Soola hulk oleneb rasva soolasusest, mida soolasem rasv, seda vähem soola lisada. Sel teel seep eraldub aluskihi vedelikust ja muutub ühtlaseks kollaseks massiks. Munapudrutaoline, mõlakülge tarduv seep on valmis. Ta edaspidine käsitamine on samane, kui harilikul rasvaseebil.

Kohupiima ja rasva vahekorid võib olla ka mitmesugune, näit. võib panna 6 kg kohupiima ja 2 kg rasva, sel juhul läheb seebikivi pisut rohkem.

Kindel aga on, sel teel valmistatud seep vahutab hästi, on kuivatatult kerge ja meeldiva kollaka värviga.

Lihne suusaülikond tütarlapsele.

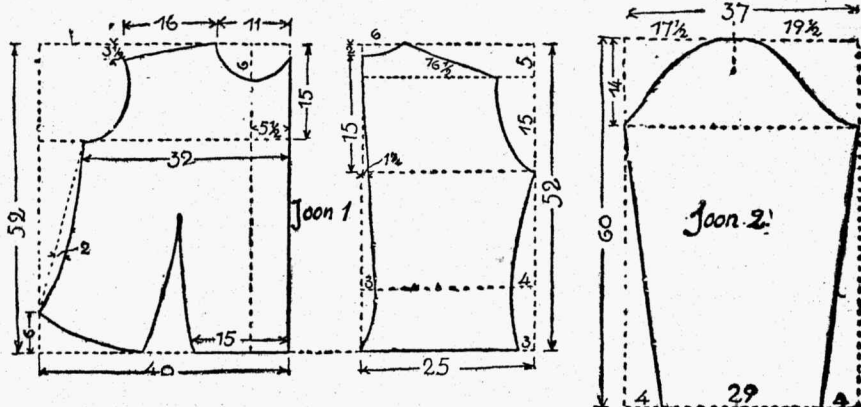
Tütarlapse suusaülikond on mõeldud õmblemiseks kodusest villasest riidest, kuid võib ka õmmelda mõnest impregneeritud tuule- ja weekindlast wabrikuriidest. Riide värviks sobivad kõik tumedamad värvid.

Antud jooniste ja mõõtude järele joonestame paberile lõiked nende loomulikus suuruses. Kõik arvud joonistel vastavad sentimeetritele, kuid kõik pikkused ja ümbermõõdud tulevad vastavalt oma keha mõõtudele kas kahanada või kasvatada. Lõikeid mõõtes

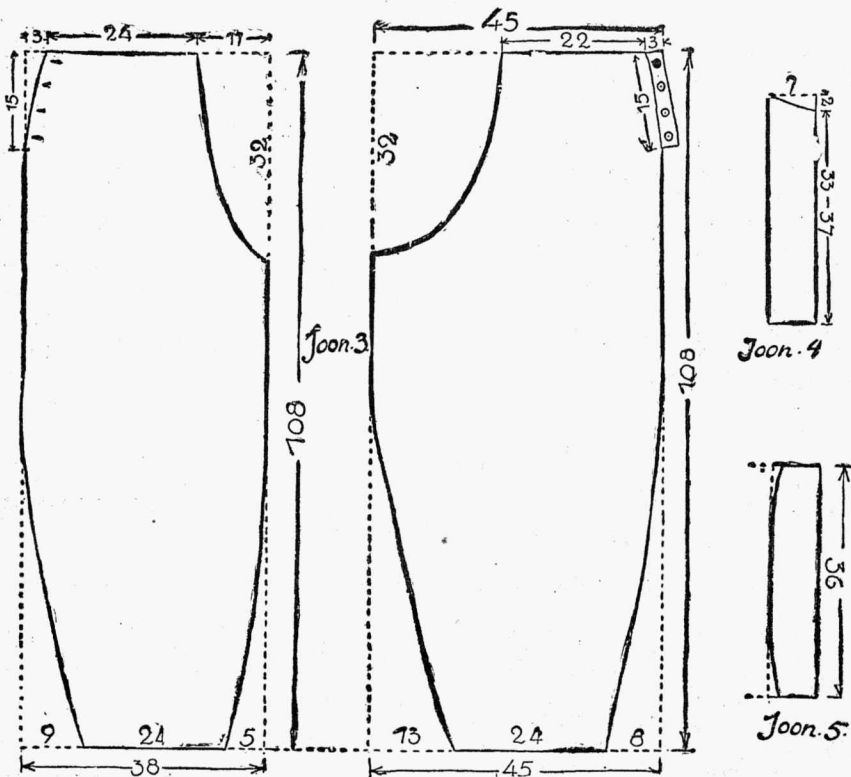
tuleb silmas pidada, et pluus ja püksid hästi avarad oleksid, sest pakasega peab veel sooje riideid nende alla mahutama. Paberist lõike järele riidet lõigates anda igale õmblusele juurde $1\frac{1}{2}$ sm õmblusvara.

Tööpetus.

Pluus (joon. 1, 2, 4): Kaks seljatiikki ühendada. Paremale hõlmale, kinnist serva mööda ajada masinal külge riideäär, mis vasemale poole käsitsi

Joon. 1. — Tütarlapse suusa pluusi esimene hõlm ja pool selga. Joon. 2. — Varukas.

Joon. 3. — Tütarlapse suusapüksi pooled (esimene pool nõõpaukudega, teine nõõpidega). Joon. 4. — Suusapluisi krae. Joon. 5. — Püksi värvi üks pool.

kinni õmmeldakse. Sellesse õmbleme pärast nõõpaukud. Siis seljatükk ja kaks hõlma õmmelda kokku õla- ja külje õmbluseid mööda. Ette kumbagile hõlmale (v. joon. 1), teha enda kehale vastav sisseõmblus. Nüüd õmmelda kaelaaugu külge, mis parajaks lõigatud, väike püstkrae. Kaelaaugu ümber pluusi peal kantakse salli. Pluusile võib ka õmmelda rinnataskud. Vasakule hõlmale keerame laiemast palistuse, sest temale õmbleme nõõbid, ja et riie ei käriseks, peab nõõpide alus olema tugevam. Ühtlasi viime kinnise nii ka enam külje poole.

Varukate suud lihtsalt palistame ära ja ajame palistuste sisse kummipaelad. Riidetudes ulatuvad varukate suud kinnistesse.

Püksid (joon. 3, 5): Kõige pealt õmmelda kokku mõlemad pooled, jättes

välisküljele ülesse kinniste õmblemiseks avaus. Esimestele püksi pooltele ajame nende avauste külge liistud nõõpaukude õmblemiseks, kuna tagumiste poolte külge ajame laiemast riidest liistud, mis ulatuksid esimeste poolte alla ja milledele õmbleme nõõbid. Nüüd ühendada püksi sääred ja õmbleme tahapoolle talje kohale kehale vastavad sisseõmblused. Nii jäävad püksid paremini istuma. Taha võib õmmelda ka väike tasku. Püksisääred alt lihtsalt palistada ja palistuste sisse ajada kummipaelad. Kui pükstel värvid külge õmmeldud, võime pükste üle milledest läbi kanname kurti. Viime püksid ka kinnitada jaki külge nõõpidega, nii kuidas see kellelegi meeldib.

Frida Ulm.

Tasuta väetisi maanoortele.

Väetusnõuande büroo lahel vastutulekul on ülemaalisel Maanoorte Ühendusel võimalik eeloleval kevadel anda tasuta maanoortele lubisalpeetrit, et tutvustada tulevase põllumehe selle väetise omaduste ja mõjuga. Väetis on pakitud 1 kg kotikesse ning seda tuleb kasutada lihtsa väetuskatse korraldamiseks mõne viljaga katsetegija enese valikul.

Väetise saamiseks tuleb maanoorte organisatsioonidel pöörata hiljemalt 15. veebruariks 1935 soovivaalduusega ülemaalse Maanoorte Ühenduse poole (Tallinn, Pikk 40) ja teatada:

1. organisatsiooni nimi ja aadress;

2. organisatsiooni juhi nimi, asukoht ja aadress;
3. liikmete arv, kes soovivad saada tasuta lubisalpeetrit;
4. lähem raudteejaam;
5. lähem majanduse või tarvitajate ühisus.

Need maanoored, kelle ümbruses pole seni veel asutatud maanoorte organisatsiooni, kes aga siiski tahaks saada väetist, teatagu sellest Ü. M. Ühendusele, üles andes oma nime, asukoha (talu, küla, vald), postiaadressi, samuti ka lähema majanduse või tarvitajate ühisuse ja raudteejaama nimetuse.

Väetis saadetakse ühes juhiseiga katse korraldamiseks märtsikuu jooksul soovijatele kätte.

Kutsekoolide lõpetajaid.

Arkna põllutöökooli lõpetajad.

Laupäeval, 15. detsembril, väljus Arkna põllutöökoolist 17 kutselist põllumeest: Valter Grünberg, Erich Priskal, Adolf Kesler, Joh. Reinvald, Karl Kuulbach, Edgar Reisberg, Karin Knauf, Lembit Thalfeldt, Hugo Kübarsepp, Leon Tallenhof, Evald Lustberg, Hugo Tombak, Harald Omer, Evald Vilu, Bernhard Brass, Robert Veiram, Arved Plundt.

Mõdriku kodumajanduskooli lõpetajad.

Laupäeval laskis Mõdriku kodumajanduskool välja oma 8. lennu. Kooli lõpetasid: Aira Aal, Helmi Fabel, Herta Jurgens, Vilhelmine Riit, Alide Klee-mets, Antonia Tammiko, Aline Kruuspart, Hildegard Kuuskmann, Aino Rotmann, Helmi Tingas, Elsa Raik, Leida Rennel, Magda Vall, Juuli Valgepea, Mari Miller, Neti Kään, Miralda Treinberg, Ida Välja, Renata Mänd, Marie

Parst, Natalie Pähnrik, Salme Jalak ja Salme Trambberg.

Vahi põllutöö- ja aiatöökooli lõpetajad.

Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi Vahi põllutöökooli lõpetasid: Rudolf Aun, Kaljo Elken, Rudolf Gern, Jaan Hallik, Julius Ivane, Karl Kodres, Edgar Koger, Eduard Kurg, Rudolf Mautras, Felix Pärn, Arnold Reinvald, August Lip-ping, Lembit Pirss, Leonid Pirn ja Karl Öigus.

Vahi üleriikliku õigustega aiandus-mesinduskooli lõpetasid 20 noort: Emi-lie Alasi, Egbert Goebel, Jenny Ess, Johan Henning, Ida Jaakson, Gerhard Jakobson, Helga Just, Elmar Keel, Alma Kingsepp, Salme Länemets, Helmi Lübeck, Heino Martin, August Mattis, Elmar Meiesaar, August Ots, Richard Polli, Elsa Soosaar, Alma Undrits, Lem-bit Vahter ja Arved Vellner.

„Maanoorte eesmärgid ja püüded olgu kooskõlas rahva üldiste jalaastega. Nad aidaku kaasa, et igas rahvaliidmes äratada suuremat elujõudu ja tugevamat elutahet. Kui meil on sääraseid liikmeid, siis ei arvestata meie rahva tugevust mitte arvudega, vaid väärtusega.“

J. Hünerson.

Maanoorte mõttevahetuse nurk.

Noortele oma mõttevahetuse nurk.

„Maanoorte” lugejaskond laieneb järjest, samuti rõomustaval viisil ka kaastööliste ning kirjasaatjate pere ja seda eriti just maanoorte eneste seast. Kahjuks „Maanoorte” kitsas ruum ei võimalda avaldada kaugeltki kõike kaastööd. Et selles suhtes tuua parandust ja anda rohkem võimalusi maanoortel enestel oma häälekandjas kirjutamiseks, hakkab uuest aastast „Maanoortes” ilmuma „Maanoorte mõttevahetuse nurk.”

Et see üritus tekitab maanoorte seas laialdast elevust ja tõmbab rohkesti kaastööd kokku, on „Maanoorte” toimetusele seniseid kogemusi arvesse võt-

tes ette teada. „Maanoorte” kitsas ruum loob siiski takistusi kõigi ja nende seas eriti pikkade, mõttelt laialivalguvate kirjutuste avaldamiseks. Sellepärast julgub toimetus loota, et lugupeetud kaastöölistel saavad mõttevahetuse nurgas avaldamiseks kirjutusi, mis sisaldavad ergutavaid ehk praktiliselt teostatavaid ja algupäraseid mõtteid ning milles mõtted on väljendatud lühidalt ja selgelt. Ennast avaldada lühidalt ja selgelt sõnas ning kirjas on suureks vooruseks elus ning selle vooruse edendamine on üks mõttevahetusnurga peamisi ülesandeid.

„Maanoorte” toimetus.

Noored, oma häälekandja ümber.

Mina ise! — Kui kõlav on see ütetus ja kui palju eneseuhkust, eneseteadmist peitub selles ja kas pole ülendav, noored, kui meie ise oleme suutnud midagi korda saata?

Mu soov siinkohal oleks näha suuremaid noortehulki oma häälekandja ümber, toetades teda oma kaastööga. Oma kaastöö, see saab tihti huvitavaks vahelduseks.

Kaasnoored! Näitame, et ka meie midagi oskame ja tahame osata. Täidame „Maanoorte” numbrid igakord uute kirjutustega, anname talle vaimukaid, tuliseid mõtteid. Valame neisse osa oma südamesoovidest, siis tungivad need ka teiste lugejate südamesse ja meie loome ühise mõtte, ühise vaimu eneste keskele.

O. Grepp,

Pamma Maanoortereringist.

Maanoortele rohkem võimalusi seltskondlikuks tööks ettevalmistamiseks.

Praegusel ajal tuleb põllumehel töötada mitmesugustes organisatsioonides ja töö edukuse saavutamiseks on tarvilikud kogemused seltskondlikul alal. Leidub küll seltskonnategelastena enam-vähem kogenuid isikuid, kuid neid on siiski vähe. Sageli tulevad organisatsioonides ette ka mitmesugused arusaamatused, kui juhid on asjatundmatud. Mõnikord poevad juhtide kohale säärased isikud, kes ainult enda huvides töötavad ja jäätavad liikmeskonna huvid tahaplaanile. Ka maksetakse majanduslikke ühisuste juhtidele võrdlemisi kõrget tasu, mis meeltab nii paljuidki.

Säärares oludes ei talitata ka igalpool ausalt, mis põhjustab nii mitmeorganisatsiooni tegevuse lõpetamist. Niisugune ebaloomulik seisukord on võimaldatud selle tõttu, et on vähe seltskonnategelasi, kes võimalised töötama juhtidena.

Nii püsivad juhtival kohal ja esinevad koosviibimistel ühed ja samad isikud, kuna suurem protsent liikmeskonnast lepib vaid passiivse pealtvaataja osaga.

Vanemad tegelased, laske endi kõrval ka meid, noori, seltside juhtimist õppida. Lubage meil asutada seltside ja ühingute juurde noorte osakondi ja õpperinge, millel igalühel oma juhatus. Korraldagem rohkem koosviibimisi, referaatõhtuid ja kõnekoosolekuid, kus saaksime oma mõtteid vahetada, vaielda ja kõneoskust harjutada.

Kõik organisatsiooni töö ärgem veeretagem ainult juhatus kanda, vaid kõik liikmed aitame organisatsiooni töös niivõrd, kui keegi suudab ja võimalused lubavad; siis ei muutu see töö kellelegi koormavaks ja tüütavaks, vaid on huvitav ja igale kaasaitajale ainult kasuks.

Ed. Tamm.

Jäned Põllutöökeskkooli juurde asutati loodussõprade ring.

Looduses on palju nähteid, mida võime kasutada oma huvides, kui neid lähemalt tundma õppida. Eriti lähedalt on seotud põllumees loodusega, oleneb tema heaolu ju peamiselt viimastest; mida sügavamale ta jõuab tundida looduse saladustesse, neid mõista ja kasutada, seda rohkem saavutab ta oma töös.

Neil kaalutiisil asutatigi Jäned Põllutöökeskkooli juurde loodussõprade ring, sest ei jõua ju kool vihjata igale asjale, vaid siin peab abiks tulema oma algatus, sest siis on igal võimalus teostada oma huvide kohaselt ning avastada uusi nähteid, mis vääriavad tähelepanu.

Ringi peakoosolek peeti 2. detsembril 1934, kus esitati põhikirja ja valiti ka kolmeliikmeline juhatus, kuhu kuulusid: E. Tomson, J. Veltstein ja A. Pauts.

Töö ringis toimub referaatkoosolekute ja praktiliste tööde korraldamise-

ga ning teostamisega vastavalt huvialale, ekskursioonide korraldamisega lähemasse ja kaugemasse ümbrusse jne. Ringis esinevad loengutega õpetajad kui ka õpilased; hooldajaks ja tegelikult juhatajaks on õpet. hra A. Liidemann.

Paremaks töökorraldamiseks ja läbi viimiseks on ringi loodud erihuvidega rühmad. Alul algavad teotsemist kodukaunistamise ja botaanika rühmad, kuna hiljem on võimalus uusi rühmi juurde luua.

Talvel on töökava peamiselt referaadid, mis haaravad üldist loodust kui ka käsitavad erinevate, kuna tegelikud tööd looduses toimuvad kevadel, suvel ja sügisel.

Et arendada kõneoskust ja esinemist, samuti mõtte lühidat kokkuvõttu, on igal ringi liikmel kohustuslik esinemine referaatidega, samuti protokollide kirjutamine. E. T.

Kuidas saan lüpsimeistriks.

Et saada head ja kestvat võid, peab olema piim puhas ja esmaklassiline. Piima puhtus on suurel määral lüpsimisest ja selle puhtusest. Paljudes taludes aga patustatakse lüpsi puhtuse kui ka lüpsi viisi suhtes, mis oma mõju ei jäta avaldamata piima puhtusele.

Kuidas peab toimuma õige lüpsimine ja missugused tingimused seatakse selleks üles lüpsivõistlustel, selle kohta siinkohal mõned näpunäited.

Lüpsivõistlustel iga võistleja peab lüpsma vähemalt kaks lehma. Lüpsja istub lehmale niivõrd lähedale, et ei tarvitse kiskuda nisad lüpsmisel liiaks viitu enda poole. Istudes kõverdatakse vasak jalg tõusuvõimelis seisakusse, kuna parem jalg sirutatakse lehma kõhu alla, hoides lüpsipange põlvede vahel. Istuda tuleb lüpsjal võimalikult sirgelt, küürutamata, nii, et käed ulatuvad vabalt töötama. Lüpsmisel haaratakse nisad pooleldiavatud peoga, andes udarale väikese tõuke, võimalikult udara lähidalt, kusjuures nisa asetseb risti peopesal. Nimetis-sõrme ja põidla kokkusurumisega eraldatakse nissasse valgunud piim udarast ning pigistatakse välja sõrmede järjekordse kokkusurumisega, alates nimetis- ja lõpetades väike-

sõrmelega. Lüpsatakse paaris nisad, alates esi- või taganisadega. Parema käega lüpsatakse vasak- ja vasaku käega parempoolset nisa. On näit. lüpsmist alatud esinisadega, siis neid tühjaks või pooltühjaks lüpsates, võetakse käsile taganisad, korrates seda järjekorda kuni udara tühjenemiseni. Lüpsata võib ka ristamisi, kusjuures lüpsatakse ühe paarina vasakpoolne esi- ja parempoolne taganisa ning teise paarina vasakpoolne taga- ja parempoolne esinisa. Lüpsi lõpetamisel ja tühjakslüpsmisel haaratakse parema käega udara parempoolne esi- ja tagaveerand võimalikult kõrgemalt näärmete üllemisest osast, masseerides näärmeid, tõmmates käsi alla poole kuni nisade pihku sattumiseni, mil pigistatakse piim nisadest välja. Udara vasakpoolse tühjakslüpsmisel haaratakse parema käega esi- ja vasaku käega tagaveerand. Tarvitada võib ka suurte udarate juures üksikute udaraveerandite viisi masseerimist ja tühjakslüpsmist. Masseeritakse kuni udar on lõpuliikult tühi. Toimides nende reeglite kohaselt, suutsin edukalt võisteldajaid paljudel lüpsivõistlustel.

Armilde Liiv,
Eesti 1933. a. lüpsimeister.

Meie maanoorterinõide töö.

Kodavere kihelkonna noored organiseeruvad.

Pühapäeval, 23. det. peeti Pala seltside majas Kodavere kihelkonna piires asuvate maanoorte ringide juhatuste vahelist koosolekut, kus kõik neli ringi olid esitatud. Teatavasti kõik praegused Kodavere kihelkonna piires asetsevad noorte organisatsioonid kuuluvad Pala valda ja need on: Pala, Halliku, Assikvere ja Nõva.

Koosoleku kokkukutsumist noorte koondiste juhtivate tegelaste poolt peeti vajalikuks kohaliku maanoorte ühenduse ellukutsumiseks. Viimane oleks üldiseks juhiks Kodavere maanoortele, korraldaks ja ühtlustaks nende tööd ja tegevust, peaks sidet kõrgemate maanoorte juhtivate tegelaste ja asutustega.

Koosolekul otsustati ühel häälel ellu kutsuda Kodavere kihelkondlik maanoorte ühendus, kuhu kuuluks igast Kodavere kihelkonnas asuvast maanoorte ringist üks esindaja, keda iga ring endale eraldi valib, ja kohalik põllutöökoja maatulunduse konsulent.

Teiseks tähtsamaks päevakorra punktiks oli Kodavere kihelkonna piires asetsevate maanoorte ringide kroonika-ajakirja küsimus, missugune ka väga mitmesuguste arutluste ja kaalutluste järele otsustati ühel häälel ellu kutsuda. See esialgu hakkab ilmuma tarviduse järele. Väljaandjaks nimetatule jääks Kodavere maanoorte ühendus, kuna toimetus valitakse iga ringi poolt kolmest esitatud kandidaadist.

Üksmeelne ja asjalik koosolek lõpetas ühise süütava lauluga, kust siirduti Pala noorte poolt korraldatud jõulupuule. Jõulukõne pidas m. t. konsulent agr. M. Jams. Noored esinesid deklamatsioonide ja ühislauluga. Viimati külastas veel jõuluvana pidutsejaid.

H. Saar.

Kõnevõistlus Saaremaa Maanoorte juhtide kursusel.

Kõljalas peetud maanoorte juhtide kursused lõppesid kõnevõistlusega. Võistlusest võttis osa 11 maanoort. Kõneldi kahel teemil. Esimene kõne oli vabal teemil, teine antud teemil. Esi-

mise auhinna said M. Martin 78 punkti ja R. Benno 76 pkt.; II auh. said E. Kaubi, A. Teder, R. Arro ja A. Kukki; III auhinna said H. Väärtnõu, L. Pupart, A. Raukenfeldt ja J. Aavik. Kõnevõistlust jälgis kuulajaskond suure huviga. Peale kõnevõistlust peeti juhtide kursuse lõppaktus, kus kõnelesid H. Otsatav, K. Liideman, P. Häideski ja O. Kolk. Kursuslaste lõunalauas lasti elada põllutöökooli peret eesotsas lugupeetud koolijuhataja P. Häideski ja perenaise M. Rebasega. Lahkumine toimus ühislauluga. Paljud kursusest osavõtjad viisid kaasa ülimal määral vaimustust ja tööindu. Kõljalas korraldatud maanoorte juhtide kursust võib lugeda täiesti kordaläinuks. **K.**

Vändra Põllumeeste Seltsi Noorte osakonna tegevus on annud tulemusi.

„Ole ise mees,“ — see oli suure vändralase C. R. Jakobsoni juhtlauseks ja selle on võtnud ka organiseeritud Vändra maanoored oma hüüdsõnaks.

Kuidas on Vändra noored selle oma ülesseatud sihi poole sammunud?

Selleks on kuue aasta jooksul, mil Noorte Osakond on tegutsenud, pakutud oma liikmetele järgmisi oskusi ja kogemusi: talumajapidamise korraldust, koduümbruse kaunistamist, sordivilja kasvatamist, väetuskatsete korraldust, aia- ja juurvilja kasvatamist, linnukasvatust, koosolekul esinemist, sõnavõtmist ja koosoleku juhatamist. On korraldatud liikmetele mitmesuguseid kursusi eriteadlaste juhatusel, õppeise eeskujulikumatess majapidamistesse, võistlusi kõplamise, lüpsi, referaatide ettekandmise ja kõneoskuse alal. Praegu kestab osakonnas võistlus korralikumalt liikmekohuseid täitnud liikme nimel. Auhindu antakse viiele korralikumale liikmele.

Põhiteadmiste omandamisteks on V. P. S. Noorte osakond muretsenud endale põllumajanduslise raamatukogu.

Üheks ülesandeks on veel noortele pakkuda mõistlikku, jõukohast meelelahutamist: seltskondlikke mängu, lau-

le, tantse, naljaettekandeid ja näiden-deid.

Noortel, kes osakonna koolist iseseis-valt ellu astuvad, on varuks hulgakene kogemusi. On saadud tehnilisi tead-misi ja oskusi, aga mis kõige tähtsam, on omandatud seltskondlikku kasva-tust ja ülesastumist. **H. Avent.**

Noorte päev Lehtses

Pühapäeval, 25. nov. 1934. a. peeti Lehtses kohaliku põllumeeste seltsi ja noorte osakonna korraldusel Tuletõrje Ühingu saalis noorte päeva. Päeva avas J. Ke n t s, mille järele kõneles Maanaiste Keskseksi instruktor prl. A. Re i n d o r f maanoorte ülesannetest kodu- ja koduümbruse kaunistamisel. Vaheajal Lehtse segakoor kandis ette mõned laulud. Teisena kõneles Järva-maa maatulunduskonsulent agr. R. Le-b e n maanoorte töö korraldusest, mille-le järgnesid Lehtse algkooli poiste koo-ri ettekandeid. Poisid oma lõbusate lauludega said suure menu osaliseks. Neil tuli kõik ettekanded korrata. Koo-re juhataes hra Roosvaldt. Ambla maatulunduskonsulent Joh. Petter kõneles põllumeeste seltside ülesanne-

test noorte töö korraldamisel. Lõpuks kanti ette noorte poolt rida rahvatant-se. Päev lõppes ühise lauluga „Kas tunnend maad...“. Päevast võttis osa üle 300 inimese. **R. L.**

Upa maanoorteringi tegevusest.

Ring talvisele tegevusele asudes võt-tis oma tegevuskavasse koduümbruse kaunistamise kavandite valmistamise, lugemislaua sisseseadmise, keelpillide orkestri soetamise ja käsitöö-õhtute korraldamise. Rahvuslise maailmavaate kasvatamiseks otsustati ringi tööka-vasse võtta rahvusliikude päevade korraldamine. Sügisel otsustati pühit-seda hingedepäeva Eesti muinaskange-laste austamiseks ja talvel Vabariigi aastapäeva. Kevadel otsustati korral-dada õhtu C. R. Jakobsoni töö ja te-gevuse mälestamiseks. **O. K.**

Jõgeva Maanoortering

asutati 11. novembril 1934 Jõgeva Maa-naiste Seltsi juurde. Ajutisesse juha-tusesse valiti preilid Linda Teder ja Hilda Tõnts ning hra Endel Jukk.

Soimetusele saadetud kirjandus.

Mesilastekasvatuse tööjuhis. Koos-tanud E. V i n t. Maanoorte kirjandus nr. 7. Põllutöökoja väljaanne. 28 lehekülge. Hind 10 senti.

Mesilastekasvatuse tööjuhis on koos-tatud maanoorteringide, maatulundus-klubide, põllumeeste ja maanaiste seltside noorte osakondade ja teiste noorte põllumajandusliikude organisatsioonide liikmete töö ja tegevuse korraldami-seks.

Tööjuhis annab üldjuhtnõõrid ringi liikmetele mesilastega ümberkäimi-seks, kuid selles on ka päeva- ja arve-raamatu osa igasuguste ülestähenduste tegemiseks, et hiljem oleks võimalik vajalikke arvestusi teha.

Tööjuhis on saadaval Põllutöökoja nõuandetalitusest, Tallinn, Pikk tn. 40.

Maanoore tööettevõtte arvestusvihik. Maanoorte kirjandus nr. 8. Põllutöö-koja väljaanne. 16 lehekülge. Hind 5 senti.

Seni ilmunud mitmesugustele maa-noorté tööjuhistele on lisaks tulnud

veel maanoorte tööettevõtte arvestus-vihik. Kuna tööjuhised on määratud igaüks teatud kindlal alal (lambakas-vatuses, seemnekasvatuses) tööde lä-biviimiseks ja nende tulukuse arvesta-miseks, siis arvestusvihikut saab kas-utada igasuguste tööettevõtete kohta. Arvestusvihikus on alul päeva- ja töö-raamatu osa ja selle järele arveraama-tu osa, mille abil on kerge ülestäh-en-dada tööettevõtte kulutusi ja sellest saadud tulusid. Lõpuks on antud juht-nõõrid tööettevõtte tasuvuse väljaar-vestamiseks.

„Skautlikul teel“.

Käsiraamat poistele, noorte juhtidele ja noorte sõpradele. Koostanud skaut-master H. Michelson, Eesti skaut-juht. Autori kirjastus, Tartus, 1934. 216+16 lk. Hind 1.50.

Raamatu ülesandeks on eestkätt noortele tegevusvõimaluste kättejuha-tamine praktilistel ülesannetel, paku-des piltlikult lühidate seletuste varal juhiseid tegeelikuks tööks skautlikkudel

mänguväljadel; ühtlasi leiab aset ka skautliku kasvatusüsteemi ülevaatlik käsitlemine. On püütud võimaluste piires kõiki skautlikke tegevusalasid puudutada.

See raamat tahab kaasa aidata, et

meil avarat pinda leidnud skautlik liikumine sammuks sisemisele ühtlasele ja koostööle just iseloomutubli riigikodaniku kasvatusse seisukohalt.

Raamatus on üle 200 sisuselgitava üksikjoonise.

Ajaviite nurk.

Kirjutamise mäng.

Mängust osavõtjaid peab olema vähemalt neli. Neid võib olla aga ka palju enam. Mängijad istuvad ringis ja on kõik varustatud pliitsi ja valge kirjutuspaberiga. Tarvisminev paber võib olla võrdlemisi kitsas. Asudes kirjutamise juurde, peab iga üks silmas pidama, et naaber kirjutatud sõnu mitte ei näeks.

Paberi ülemisele servale kirjutab iga üks kellegi tuttava neiu nime. Nüüd keerata paberit ülemisest servast nii palju kahekorra, et kirjutatud nimi enam välja ei paista. Nüüd ulatab iga mängust osavõtja oma paberi vasaku poolsele naabrile edasi, mil teel kõik endile uued paberid kätte saavad. Nii ei tea keegi mängijaist, milline nimi on kirjutatud tema käes olevale paberile. Nüüd kirjutavad kõik paberile pööratud ääre juurde poisi nime. huvitavam saab kogu kirjutis, kui on kirjutamisel tarvitatud mängust osavõtjate nimesid. Jällegi pöörab iga üks paberit nii palju kahekorra, et kir-

jutatud nimi paistma ei jää ja annab siis paberi, nagu varemgi, vasakpoolsele naabrile edasi. Nüüd kirjutab iga üks paberile ühe tegusõna, näiteks — lasevad kukerpalli, kallistavad jne. Jällegi kordub paberite vahetus. Järgnevad sõnad, millede kirjutamise järele ikka endist viisi pabereid vahetatakse, oleksid: ajamäärus, näiteks: laada päeval, kuuvarjutuse ajal jne.; koha määrus: kapsaaias, kesal jne. Järgneks — mida ütleb noormeest neiu, näiteks: „Oh mu kallim!“ Mida vastab neiu: „Täna on ilus ilm“ jne. Viimane paberile kirjutatav avaldus peab vastama küsimusele: mis neist saab? Näit.: võib kirjutada abielupaar, avavad koos vürtsipoe, ostavad talu, lähivad riidu jne. Kui viimane sõna kirjutatud, loevad kõik käesolevat paberit lahti arutades üksteise kohale kirjutatud sõnadest laused kokku. Alati avalduvad lauseis võimatult veidrased mõtted ja nimede kokkujuhtumised.

Kuuajalised maanoorte juhtide kursused kavatsusel.

Kursusi peetakse veebruari- ja märtsikuudel.

Põllutöökojal on kavatsusel pidada kuuajaline maanoorte juhtide kursus Vahi põllutöökooli juures Tartumaal ja samuti kuuajaline eraldi kursus ainult naisnoorte juhtidele Särevere kodumajanduskooli juures. Kõikidele Põllutöökoja juures registreeritud noorte organisatsioonidele antakse kursuste täpne aeg ja kava lähemal ajal ringkirjaliselt teada. Samuti saab teateid kursuste kohta ülemaalse Maanoorte Ühenduse sekretariaadilt Tallinn, Pikk tän. 40, pk. 54. Telef. 454-70.

Ü M Ü sekretariaat.